

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy on tärkeä kiinnekohta, on varmistettava opiskeluhuollolliset palvelut niin, että lakisääteiset tukimuodot toteutuvat varmuudella.

Ennaltaehkäisevät ja matalan kynnyksen tukimuodot koulun sisällä tukevat opiskeluhuollollista perusrakennetta. Kouluviihtyvyyden ja sosiaalisten kohtaamisten tukeminen sekä ennakointi jokaisella kouluasteella nuorten haavoittuvuuden tunnistamisessa matalalla kynnyksellä. Harrastamisen mahdollisuudet sekä erityisesti niihin kiinnittymiseen tukeminen on tärkeää.

Yhteistyö hyvinvointialueen palveluiden kanssa on saatava tiiviimmäksi. Huomioidaan erityisesti etsivän nuorisotyön riittävyys ja sen kytkös työllisyyspalveluihin.

Lasten ja nuorten elämässä on varmistettava nivelvaiheiden toimivuus ja tuki eri koulutusvaiheille siirryttäessä.

Jokaisella nuorella on pääsy mieluisaan harrastukseen matalalla kynnyksellä:

Tärkeä nosto on pitkäjänteisen harrastamisen tukeminen. Kun harrastusmalleja on kehitetty viime vuosina paljon, on seuraavaksi tehtävänä kiinnittää huomio siihen miten nuori saadaan kiinnittymään. Eri mahdollisuuksien kokeilussa tulisi olla kuitenkin aina perusideana se, että nuorelle löytyisi mieluisin kokonaisuus pitkällä tähtäimellä. Säännöllisyyden kautta harrastaminen tuo mielen hyvinvointia tukevan elämän osa-alueen.

Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorien määrä vähenee:

Liikuntaneuvonnan lisäksi mielenterveyden tuen matalan kynnyksen palveluita voisi lisätä vapaa-aika palveluiden pariin.

On tärkeä, että etsivä nuorisotyö kulkee nuoren rinnalla kunnes nuoren yksilöllisiin tarpeisiin löytyy nuoren elämää tukevia ratkaisuja. Varhaista tukea tulee tarjota myös tilanteissa, joissa nuoren opinnot ovat vaarassa keskeytyä tai hänen työllistymisessään on haasteita.

Lempäälässä kehitetään nuorten Ohjaamo-tyyppistä toimintaa (Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä 16§ Nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu). Uuden työllisyysalueen valmistelussa on tunnistettu, että lähipalveluihin on suuri tarve.

Nuorten työpajatoiminta (NTP) ei voi ainoastaan korvata TUVA-toimintaa (tutkintokoulutuksen valmentava koulutus). Työpajatoiminnassa opinnollistaminen, oppisopimukset, työkokeilu, palkkatuki jne. ovat keinoja auttaa oppivelvollisuuden suorittamisessa (ei esim. YTO:ja). Vahvuus on poikkihallinnollisessa osaamisessa, jossa NTP:n vahvuus on työhönvalmennuksellisessa osaamisessa ja yhteistyössä oppilaitoksen kanssa.

Lempäälän näkökulmasta NTP:stä ei pidä tehdä oppimisympäristöä, vaan siellä autetaan oppimisympäristön luomisessa esimerkiksi yrityksissä, kunnan toimialoilla tai muussa nuorelle sopivassa paikassa yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Työpajan ohjaajat kulkevat nuoren rinnalla yksilöllisten tarpeiden mukaan. Pajatoiminta on seinätöntä toimintaa, mikä on Lempäälän kunnan näkökulmasta joustavin ja monipuolisin tapa luoda erilaisia nuoren tarpeista lähteviä oppimisympäristöjä eikä se siksi rajoitu johonkin tiettyyn toimintaan. Yksi työpaja ei pysty tarjoamaan koko oppilaitosten kirjoa omana työpajanaan.

Nuorten turvallisuuden tunne sekä yhteisöllisyyden, yhdenvertaisuuden ja resilienssin tuki:

Kulttuuri- ja taidepalveluiden yhteistyö nuorisotyön kentän kanssa luo uusia mahdollisuuksia kokea olevansa osa yhteisöjä. Koululla tehtävä kohtaamistyö eri tasoilla madaltaa nuorten polkua eri palveluihin. Näiden palveluiden kehittäminen sekä peruspalveluiden varmistaminen tärkeää jatkossakin.

Nuorten haavoittuvuuden riskit sosiaalisen median osalta on edelleen haaste. Tiedot ja taidot ovat puutteelliset sekä nuorilla että vanhemmilla

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Mielen hyvinvointipalveluiden ydin sijoittuu edelleen hyvinvointialueelle ja muut hyvinvoinnin työkalut eivät voi ratkaista yksinään nuorten mielenterveyden haasteita. Hyvinvointialueille tulee osoittaa riittävät resurssit lasten ja nuorten terapiatakuun varmistamiseksi.

Sosiaaliturvaa leikkaamalla heikennämme edelleen entistä enemmän heikoimmassa asemassa olevien nuorten mahdollisuuksia päästä eteenpäin.

Turvataan lasten ja nuorten tasavertainen pääsy psykoterapiaan tai muihin psyko-sosiaalisiin palveluihin.

Nuorten työkyvyn tukemiseksi on huolehdittava hyvinvointialueen resurssit.

Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseen tulee osoittaa resurssit eri ammattiryhmissä, sillä koettu kiusaaminen ja/tai väkivalta heijastuu aikuisiän mielen hyvinvoinnin tilaan ja työkykyyn pitkällä aikavälillä.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla.

Nuorten osallisuuden kokemus on syrjäytymisen ehkäisyn kulmakiviä. Osallisuuteen vaikuttaa laajasti muut toimenpiteet kuten sosiaaliturvan leikkaukset, kiihtyvä polarisaatio yhteiskunnassamme sekä ylisukupolvinen huono-osaisuuden kokemus.

Kouluväkivallan ja nuorisoriikollisuuden torjunta vaatii uusia malleja ja resursseja. Toimintamallit kouluissa ja vapaa-aikapuolella ovat jäljessä ja on pikaisesti vahvistettava rakenteita mitkä ovat tehty nuorten perusturvallisuuden turvaamista takaamaan. Yhteistyö lastensuojelun, poliisin, koulun ja vapaa-ajan palveluiden välillä on tiivistettävä. Riittävä resurssointi em. toimijoiden osalta on varmistettava ennaltaehkäisevään toimintaan.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

Kunnallisen nuorisotyön henkilöstöresurssi täytyy saada nuorisolaissa velvoittavaksi suhdeluvuksi.

Nuorisotyön profession ja nuorisotyön koulutusten vahvistaminen, jotta alalle hakeutuminen ja alalle sijoittuminen selkeytyy.

Ammattinimikkeiden selkiytymiseen valtakunnan tasolla on huomioitava.

Ammattiosaamisen arvostaminen rekrytointivaiheessa. VANUPOn tulisi ohjata nuorisotyön osaamiskriteereitä, koulutuspoliittisia linjauksia ja kelpoisuusehtoja.

Varmistetaan, että Suomen jokaisessa kunnassa on tehty vuoden 2030 loppuun mennessä nuorisopalveluiden perussuunnitelma eli NUPS, joka ohjaa paikallisesti nuorisotyötä.

Painopisteet nuorisualan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisualan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

Mediakasvatusta vahvistetaan valtakunnallisesti ja edistetään sitä globaalisti mm. median lukutaitoa.

Demokratiakasvatusta edistetään monikanavaisesti valtakunnallisesti ja globaalisti mm. kirjastonuorisotyön, osallisuus ja vaikuttamistyön kautta.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Jos liikunta- ja kulttuuripalveluissa nähdään mahdollisuuksia lasten- ja nuorten tukipalveluina, niihin on myös osoitettava resursseja

VANUPOn tulisi antaa raamit kunnalliseen nuorisotyöhön ja sen merkitys ohjelman valmistelutyössä tulee ymmärtää.

Nuorisualan palkkaustaso on jäänyt jälkeen jo vuosikymmenten ajan. Nuorisotyön ammattilaiset tekevät vaativaa kohtaamis- ja ohjaustyötä, jota opetus- ja kasvatustalouden ei ole kyennyt tekemään opetussuunnitelman puitteissa.

Nuorisotakuu puuttuu ohjelmasta: On tärkeää, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle tarjotaan työ- ja työkokeilu, työpaja- tai kuntoutuspaikka, koulutuspaikka, työnhaku- ja uraohjausta, starttiraha, palkkatuettua työtä tai urasuunnittelupalvelua kolmen kuukauden puitteissa. Lisäksi asumistakuu ja asumisneuvonta ovat oleellisia, jotka liittyvät nuorten työllisyyden edistämiseen. Talous- ja velkaneuvonta tulee liittää nuorten palvelutarjontaan.

Etsivä nuorisotyön ja työpajatoiminnan resurssointi tulee varmistaa syrjäytymisen ennaltaehkäisyn toimenpiteinä.

Jokaisessa ohjelman kohdassa, jossa mainitaan "ohjaamo", tulee muistaa myös ohjaamotyyppinen toiminta. Tällä varmistetaan myös pienempien kuntien palveluiden saavutettavuus.

Hämäläinen-Myllymäki Kati
Lempäälän kunta - Yhteisöpalveluiden ja elinvoimapalveluiden
palvelualueet